

INLEIDING

De Boekenzoeker (www.boekenzoeker.org) is een zoekmachine voor wie op zoek is naar een goed boek. We zijn er namelijk van overtuigd dat er voor iedereen een goed boek te vinden is.

De website helpt een keuze uit het boekenaanbod te maken. Het doel is te verleiden tot lezen en bezoekers nieuwe boeken en minder voor de hand liggende genres waarmee ze minder vertrouwd zijn te laten ontdekken.

De Boekenzoeker 15+ werd oorspronkelijk speciaal ontwikkeld voor het Fahrenheit 451-project van Stichting Lezen, een leesbevorderingsproject voor 15 uit BSO en TSO (meer informatie op www.fahrenheit451.be). Nu is de Boekenzoeker gericht op een bredere doelgroep: alle 15- tot 18-jarigen. Er blijft wel een apart onderdeel voorbehouden voor de F451-jongeren.

De site krijgt de steun van de Nederlandse Taalunie en Stichting Lezen Nederland.

Er zijn drie Boekenzoekers:

- 8+: voor kinderen uit het derde, vierde en vijfde leerjaar
- 12+: voor kinderen uit het zesde leerjaar en ouder.
- 15+: voor jongeren vanaf 15 jaar □ de presentatie gaat over deze Boekenzoeker

1. BASISPRINCIPES: READER DEVELOPMENT

Op de Boekenzoeker staat de lezer centraal. De inspiratie hiervoor komt van *Reader Development*. Deze aanpak is ontwikkeld in Groot-Brittannië en bevat de basisprincipes van goede leesbevordering:

- Help de lezer kiezen

Door een gesprek aan te gaan met de lezer wil RD helpen bij het kiezen van boeken, het eerste principe om tot succesvolle leesbevordering te komen.

- *Ga uit van de lezer, niet van een boek:*

Pas wanneer je eerst op zoek gaat naar de interesses van de lezer, kan je gericht leesbevorderend werken. Wat zijn de hobby's en interesses van de lezer?

- *Bij iedere lezer past een (ander) boek*

RD pleit ervoor om niet klassikaal rond een boek te werken maar om elke leerling individueel zijn eigen verwerking en leeservaring te gunnen.

RD wil lezers inzicht geven in hun lezerspersoonlijkheid. Wie ben ik en wat zou voor mij een goed boek zijn? Vond ik het een goed boek, waarom wel, waarom niet? Hoe kan ik de volgende keer mijn keuze bijsturen? De leerkracht is daarbij een beslissende factor.

Veel projecten van leesbevorderaars werken omgekeerd: ze vertrekken van de auteurs of van de boeken.

2. AANBOD OP DE BOEKENZOEKER

De Boekenzoeker biedt een beperkte selectie van de hele boekenproductie aan.

Het aanbod is gevarieerd in alle betekenissen van het woord: een evenwichtige mix van boeken voor jeugd en volwassenen, makkelijke en moeilijker boeken, iets oudere en recente boeken, dikke en dunne boeken... Naast romans is er ook aandacht voor strips, kunstboeken en tijdschriften. Het begrip "lezen" wordt zo met opzet breed gemaakt.

De Boekenzoeker bevat een selectie uit het hele aanbod:

We nemen niet alle boeken van eenzelfde auteur op, maar wel een of twee titels als referentie zodat jongeren het herkennen als ze in een bepaalde categorie zoeken. Op die manier willen we bijdragen aan de diversiteit van het lezen.

De boeken worden aangebracht door een externe redactie van recensenten, leerkrachten, bibliotheekmedewerkers, ... uit Vlaanderen en Nederland.

3. WERKING VAN DE SITE

3.1. HOMEPAGINA

Verschillende onderdelen:

- De tip van de week: verschijnt in popup-venster.

Elke week staat een nieuw boek in de kijker. Dit is een manier om de site levendig te houden en in te spelen op de actualiteit of een thema in de kijker te zetten.

- De 3 hoofdingangen:

1. *Lezen? Natuurlijk!* voor doorgewinterde lezers
2. *F451-club*, een plek voor F451-jongeren met boekentips op maat
3. *Lezen? Surprise me!* voor jongeren die niet zo vaak lezen maar af en toe wel van een uitdaging houden en niet goed weten wat.

Natuurlijk zijn er overlappingen. Ook sommige bso-en tso-jongeren lezen vaak.

- Hondenpootje om in te loggen (zie verder)

3.2. GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN

A. Bladeren (op zoek naar een leestip)

Bij deze optie is de algemene interessesfeer van de bezoeker op het moment van het bezoek bepalend voor de boekentips die de bezoeker krijgt.

Op het startscherm maak je een keuze uit de drie onderdelen. *Lezen? Natuurlijk!*, *Lezen? Surprise me!* en de *F451-club*. Als je in een van de drie onderdelen terecht bent gekomen, klik je op de uitspraak of de categorie die het beste bij je past. In de F451-club wordt bv. ingespeeld op excuses die jongeren aanhalen om niet te lezen:

- Ik heb geen tijd!
- Ik doe liever iets aan mijn conditie!
- Doe mij maar een scherm

Op 't einde van het parcours krijg je een lijstje met boeken en kan je beginnen lezen.

Bladeren door de categorieën is de meest laagdrempelige -en meest gebruikte- strategie om de Boekenzoeker te bezoeken.

B. Inloggen (op zoek naar een gepersonaliseerde leestip)

Bezoekers van de Boekenzoeker worden uitgenodigd zich te registreren. Bij de registratie krijgt de bezoeker eenmalig een ‘intake gesprek’. Op deze manier ontstaan gebruikersprofielen, die het leesadvies van de Boekenzoekersite een stap verder brengen dan de simpele ‘blader volgens interesse’-methode. Het systeem is namelijk in staat lezerseigenschappen en boekenvoorkeuren van geregistreerde gebruikers bij te houden en verbanden te ontdekken tussen deze twee gegevens. Hierdoor kan het systeem de gebruikers op hun persoonlijke pagina leestips op maat geven (zie verder). Dat is de kracht van de Boekenzoeker.

Inloggen is echter niet verplicht, om de site zo laagdrempelig mogelijk te houden.

C. Andere mogelijkheden

Verder biedt de site ook een zoekfunctie, een top 10 (op basis van alle uitgebrachte stemmen) en een pagina met interessante links.

3.3. INFORMATIE PER BOEK

Algemene informatie:

- Cover
- Titel – auteur – uitgever
- Aantal pagina's
- Korte inhoud
- Aanrader
- Boeklogo: een fragment

Bij elk boek staan drie extra icoontjes voor functies die enkel gebruikt kunnen worden door geregistreeerde gebruikers:

- Stembus: om te stemmen (punten van 0 tot 10)
- Brievenbus: boekentip doorsturen naar iemand (met automatische kopie naar jezelf)
 - Interessante optie voor leerkrachten om leerlingen via hun mailbox persoonlijk leesadvies te geven.
- Voederbakje: Commentaar geven
 - Hier verschijnen ook de commentaren van andere lezers.

3.4. PERSOONLIJKE PAGINA

5 onderdelen:

1. Welkom: tip van de week
2. Leestips: persoonlijk leesadvies
Hier vind je een overzicht van leestips gegenereerd op basis van je eigen stemgedrag (dit verandert als je de tips een volgende keer raadpleegt.)
3. Favorieten: elk boek waarop je gestemd hebt, wordt hier in een overzicht bijgehouden (inclusief de covers)
 handig voor een leesdossier of leeslijstje
4. Mijn boeken: hier kan je een boek toevoegen dat niet op de Boekenzoeker staat maar dat je wel gelezen hebt.
 Via dit systeem krijgen we feedback van jongeren en blijven we op de hoogte van de boeken die ze graag gelezen hebben.
5. Profiel: overzicht van de informatie die je hebt ingevoerd toen je jezelf registreerde.

3.5. EXTRA: DE LASER ONLINE

De Laser Online is een weblog met boekentips, interviews met Bekende Lezers, wedstrijden waarmee boeken te winnen zijn, columns, nieuws, links en veel meer. Jongeren kunnen hun mening achterlaten bij elk bericht. De redactie bestaat uit journalisten, auteurs en jongeren.

Deze blog kadert in het project Fahrenheit451 van Stichting Lezen (meer info op www.fahrenheit451.be).

4. DE BOEKENZOEKER IN DE KLAS

De Boekenzoeker is niet ontwikkeld als didactisch instrument, maar je kunt hem wel makkelijk integreren in je lessen. Boekenzoeker is een geschikt instrument om doelen i.v.m. literatuuronderwijs en leesbevordering te ondersteunen en om het leesplezier te bevorderen.

4.1. LESSENREEKS TAALVAARDIGHEID: LEREN ARGUMENTEREN¹

Lesdeel 1: Motiveringsfase: kijk- en luistervaardigheid

De reeks start met een film waarin leerlingen kunnen luisteren naar een argumentatie door een advocaat (bv. *Too young to die*).

Andere mogelijkheden: filmpjes gemaakt voor Gouden Uil / Dag Boek (op canvas tijdens de Boekenbeurs). Deze zijn te raadplegen op de vrtnieuws-website. Hierbij is het interessant om na te gaan in welke mate de personen die het boek promoten gewoon de korte inhoud weergeven of wel degelijk argumenteren waarom ze het de moeite waard vinden.

Lesdeel 2: Argumentatie in reclameteksten: leesvaardigheid

Leerlingen gaan op zoek naar standpunten, argumenten, conclusies en signaalwoorden in reclameteksten.

Lesdeel 3: Zelf aan de slag: Spreek, schrijf- en luistervaardigheid

Leerlingen schrijven zelf een argumentatie uit over een eenvoudige stelling. Daarna komen ze voor de groep en proberen ze klasgenoten te overtuigen.

Lesdeel 4: Waarom zou ik lezen?

In deze les staat de Boekenzoeker centraal. Leerlingen die uit zichzelf niet graag lezen, worden door argumenten aangemaand om er toch eens over na te denken. Ze moeten vier kiezen argumenten die op hen van toepassing zijn en selecteren een aantal boeken die daarbij aansluiten. Bij elk besproken boek lezen de leerlingen goede argumenten.

Lesdeel 5: Bookpushen

¹ Deze suggestie is gebaseerd op de lessenreeks die Veerle de Sutter voorstelde op de conferentie *Het Schoolvak Nederlands* in 2006. Het volledige artikel vind je in *Twintigste conferentie Het Schoolvak Nederlands* (Academia Press, 2006, p. 196-200).

Bookpushen is overgewaaid uit Engeland. Jongeren gaan op scholen, congressen, ... hun favoriete boek pushen. Hierbij gaat het niet om de korte inhoud maar om persoonlijke rederen waarom ze het boek goed vinden.

Leerlingen overtuigen medeleerlingen waarom ze het boek moeten lezen, of omgekeerd: waarom ze een boek zeker niet moeten lezen.

4.2. STIJLEN ONTDEKKEN ²

De leerlingen klikken bij twee verschillende boeken (van verschillende auteurs en uitgevers, en uit verschillende categorieën) het boeklogootje aan. Ze lezen de twee citaten. Per twee praten ze over stijlverschillen. Wat valt er op bij de twee fragmenten? Leuk is ook om twee citaten van dezelfde auteur met elkaar te vergelijken. Je kunt de leerlingen ook laten zoeken in boeken van dezelfde auteurs uit de klasbib. Nieuwe citaten uit de boeken van de website kunnen worden aangevuld.

4.3. TITELS EN BOEKCOVERS

- De leerlingen noteren een aantal titels van boeken die ze op de site vonden. Ze lezen het citaat en de korte bespreking en verzinnen op basis daarvan een andere titel voor de betreffende boeken. Ze verantwoorden ook hun keuze.
- De leerlingen noteren een aantal titels. Ze proberen te verwoorden wat die bij hen oproepen. Waarover denken ze dat het boek zal gaan? Nadien lezen ze de korte bespreking, of het hele boek. Ze vergelijken hun verwachtingen met de reële inhoud.
- Wat vertelt de cover van een boek op de site je over de inhoud? Beantwoordde je veronderstelling aan wat je achteraf in de bespreking las?

4.4. JONGE RECENSENTEN EN JURYLEDEN

De bespreking van een boek op de site wordt vergeleken met een recensie geschreven door een volwassene uit een vakblad of een krant. Vervolgens schrijven de leerlingen hun eigen recensie van het gelezen boek (een zinvol alternatief voor de klassieke boekbespreking). Ze beperken zich daarbij niet tot de korte weergave van de inhoud, maar proberen ook elementen als karaktertekening, spanningsopbouw, stijl etc in hun stuk te integreren (voor de zesde klas).

De leerlingen kiezen in groepen hun eigen nominaties voor een boekenprijs (een leuke naam daarvoor bedenken is al een activiteit op zich) uit het aanbod op de site. Ze bespreken samen hun mogelijke

² Tips 4.2 tot 4.4. zijn gebaseerd op de handleiding die Annemie Leysen schreef over het gebruik van de Boekenzoeker in de klas. (www.boekenzoeker.org/8+/colofon.asp).

winnaar en schrijven een bondig maar overtuigend ‘juryrapport’. De groepen wisselen hun nominaties en mogelijke winnaars uit. Er wordt een stemming gehouden op de site en de scores worden vergeleken.

4.5. TOP OF THE POPS³

Leerlingen koppelen de sfeer die in een bepaald boek wordt weergegeven aan een bepaalde song. Projecteer de covers van de boeken en luister tegelijk naar de muziek. Laat de leerlingen ook kort uitleggen waarom ze die muziek gekozen hebben.

5. PROMOTIEMATERIALEN

Om de Boekenzoeker overal kenbaar te maken zijn er verschillende promotiematerialen gemaakt: affiches, badges, stickers, ... je vindt ze op <http://www.fahrenheit451.be/materialen/index.html>.

6. VRAGEN

Voor vragen kan je terecht bij grietloix@stichtinglezen.be.

³ Deze tip staat uitgebreider omschreven in de handleiding Fahrenheit451 (voor meer info: <http://www.fahrenheit451.be/materialen/index.html>)